

ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ - ΔΟΜΗ

Απλή πρόταση λέγεται η πρόταση που αποτελείται από τους κύριους όρους, δηλ. περιλαμβάνει τις απολύτως απαραίτητες πληροφορίες για να δηλωθεί ένα νόημα, για να μεταδοθεί ένα μήνυμα.

Κύριοι όροι της πρότασης θεωρούνται **το ρήμα, το υποκείμενο και το αντικείμενο ή το κατηγορούμενο**.

Οι μορφές που μπορεί να έχει μια απλή πρόταση είναι οι εξής:

Ο Γιάννης κοιμάται. Y+P

Ο Γιάννης έφαγε τυρόπιτα. Y+P+A

Ο Γιάννης είναι καλός. Y+P+K

Ελλειπτική πρόταση λέγεται η πρόταση, όταν κάποιος από τους βασικούς όρους λείπει, γιατί εννοείται εύκολα.

Στον καθημερινό μας λόγο χρησιμοποιούμε κυρίως ελλειπτικές προτάσεις.

Τι κάνεις; Λείπει το υποκείμενο

Είμαι καλά. Λείπει το υποκείμενο εγώ

Καλά. Λείπει και το υποκείμενο εγώ και το ρήμα είμαι)

Εσύ; Λείπει το ρήμα τι κάνεις

Επαυξημένη πρόταση λέγεται η πρόταση, όταν εκτός από τους βασικούς όρους περιλαμβάνει και προσδιορισμούς.

Ο όμορφος Γιάννης κοιμάται ήσυχα στο κρεβάτι.

Ο πεινασμένος Γιάννης έφαγε μια μεγάλη και νόστιμη τυρόπιτα.

Σύνθετη πρόταση λέγεται η πρόταση που περιλαμβάνει κάποιο όρο δύο φορές ή περισσότερες (εκτός, βέβαια, από τη ρήμα).

π.χ. Ο Γιάννης και η Ελένη κοιμούνται. 2 Y+ P

Ο Γιάννης έφαγε τυρόπιτα και κουλούρι. Y + P+ 2A

Ο Γιάννης είναι καλός και γλυκός. Y + P+ 2K

Ο Γιάννης και η Ελένη έφαγαν τυρόπιτα και κουλούρι. 2Y +P+ 2A

Ο Γιάννης και η Ελένη είναι καλοί και όμορφοι. 2Y +P + 2 K

ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

- α) αποφαντική
- β) προστακτική
- γ) επιφωνηματική
- δ) ερωτηματική

Αποφαντική πρόταση λέγεται η πρόταση που μας δίνει διάφορες πληροφορίες ή κρίσεις. Ως σημείο στίξης χρησιμοποιείται η τελεία. π.χ. Σήμερα θα πάμε εκδρομή.

Προστακτική πρόταση λέγεται η πρόταση με την οποία εκφράζουμε κάποια επιθυμία ή προσταγή. Ως σημείο στίξης χρησιμοποιείται η τελεία ή το θαυμαστικό. π.χ. Διάβασε τα μαθήματά σου. Άνοιξε την πόρτα!

Επιφωνηματική πρόταση λέγεται η πρόταση με την οποία εκφράζουμε το θαυμασμό ή τη δυσφορία μας για κάτι. Ως σημείο στίξης χρησιμοποιείται το θαυμαστικό (!) π.χ. Τι ωραία μέρα!

Ερωτηματική πρόταση λέγεται η πρόταση με την οποία ρωτάμε κάτι. Ως σημείο στίξης χρησιμοποιείται το ερωτηματικό (;) π.χ. Τι ώρα να έρθω αύριο;

Με βάση το κριτήριο της άρνησης ή κατάφασης οι προτάσεις χωρίζονται σε δύο κατηγορίες α) αρνητικές β) καταφατικές

Αρνητικές προτάσεις λέγονται οι προτάσεις που περιέχουν άρνηση, δηλαδή τις λέξεις όχι, δεν (δε), μην (μη) Π.χ. Δεν θέλω άλλο φαγητό.

Καταφατικές προτάσεις λέγονται οι προτάσεις που δεν περιέχουν άρνηση. π.χ. Έλα να φύγουμε.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να μετατρέψεις τις παρακάτω απλές προτάσεις σε σύνθετες:

- α) Οι ηθοποιοί είναι καλλιτέχνες.
- β) Η Ακαδημία βράβευσε δυο καλλιτέχνες.
- γ) Τα φρούτα είναι υγιεινά. δ) Το εστιατόριο είναι πολυτελές.
- ε) Ο Δημήτρης μαθαίνει κιθάρα.

2. Να μετατρέψεις σε επαυξημένες τις παρακάτω απλές προτάσεις προσθέτοντας όσους προσδιορισμούς μπορείς:

- Εμφανίστηκε ο καθηγητής.

- Οι εργάτες φόρτωσαν το αυτοκίνητο.
- Ο φιλόλογος ορίζει τους επιμελητές.
- Ο Γιώργος φαίνεται κακόκεφος.
- Εγώ παίζω με τα παιχνίδια.